

Filip H. Härtel předložil bakalářskou práci věnovanou důležité etapě Patočkova myšlení, období na přelomu 40. a 50. let, kdy Patočka rozvíjel koncepci tzv. „negativního platonismu“. Härtel ovšem nepřistupuje k této etapě Patočkova myšlení z pozice historika filosofie, nýbrž klade si nad Patočkovými texty jasně formulovanou vlastní otázku, na niž hledá odpověď: otázku *sebeuskutečnění*, resp. otázku, „co znamená žít život, který má smysl“ (7). Härtel netvrdí, že touto otázkou můžeme vyčerpat smysl Patočkovy koncepce negativního platonismu, přesvědčivě však dokládá, že perspektiva tohoto tazání umožňuje poučným a plodným způsobem číst Patočkovy texty ze sledovaného období.

Härtel se opírá především o dva texty: Patočkovu knihu *Věčnost a dějinnost* a stať *Negativní platonismus*. Zatímco první text umožňuje vyložit Patočkův postoj vůči existencialismu, ve druhé stati lze sledovat širší kontext Patočkovy tematizace „konce“ metafyziky. Härtelovi se přitom daří ukázat, jak obě tato témata souvisejí s vytčenou otázkou sebeuskutečnění. Struktura výkladu je jasná a souvislost jednotlivých analýz s hlavním tématem je dobře nahlédnutelná. Jádrem výkladu je pak po právu „zkušenost svobody“ spolu s pojmy „ideje“ a „chórismu“.

Ve 4. části práce Härtel shrnuje „podstatné rysy Patočkovy vlastní filosofické pozice“, přičemž oprávněně konstatuje, že je těžké uchopit Patočkovu koncepci jasným a pozitivním způsobem: u Patočky to podle Härtela často vypadá, že „nechce být ,ani to – ani to““ (34). Ve snaze získat o pojmu sebeuskutečnění jasnou a pozitivní představu identifikuje Filip Härtel jako „centrum Patočkovy pozice“ pojem ideje a zkoumá jako interpretační možnost, že by vztah k Ideji mohl mít formu „víry“. Kapitola „*Víra jako vztah k Ideji?*“ je pak velmi dobrým a poučeným rozbořením této možnosti, který se opírá především o Patočkův text *Čas, mýtus, víra*; Härtel se v této souvislosti krátce věnuje také otázce (spíše biografické) Patočkova vztahu k náboženství.

Referát Jaspersovy knihy *Filosofická víra*, který navazuje na tento rozbor, však považuji za zbytečně rozsáhlý: domnívám se, že by bylo vhodné soustředěněji se zaměřit na momenty, které přímo souvisejí s tématem „sebeuskutečnění“, resp. na ty pojmy Jaspersovy koncepce, které lze jasně usouvztažnit – a kontrastovat – s Patočkovým pojetím. Zejména by bylo dobré přímo porovnat pojmy „svobody“, „transcendence“, resp. „ideje“ u obou autorů. Podrobnější rozbor těchto pojmů by podle mého názoru umožnil ještě zřetelnější odstínění Jaspersova teistického a Patočkova a-teistického přístupu. A ukázalo by se podle mého názoru také to, že pro Patočku – navzdory tvrzení Filipa Härtela – transcendence není „něčím nepodmíněným, nejzazším určením smyslu“, resp. že u Patočky nelze hovořit o snaze „o otevření vztahu k transcendenci skrze transcendování světa i sebe sama“ (49).

Nejenže Patočka nemluví o Bohu ani o tom, že ve vztahu k němu by byla založena naše svoboda (49). Zavádějící je podle mého názoru sama (strukturní) představa, že „transcendence“ je něco, k čemu bychom se podle Patočky vůbec mohli vztahovat (v podobě např. Jaspersova všeobjímajícího, jež překračuje subjekt-objektovou diferenci). Patočka není jen negativnější než Jaspers, nýbrž po mém soudu také důslednější v tom smyslu, že nechápe transcendenci jako „něco“, k čemu se lze vztahovat, nýbrž pouze jako akt přesahu (přes objektivní data či obecně danosti). Pokud je tato teze správná, nelze u Patočky očekávat, neřkuli po něm požadovat, aby se zabýval „možnostmi, jak se k transcendenci vztahovat“ (50). Považuji tedy za nesprávné poměřovat Patočkovu koncepci měřítky převzatými z Jaspersovy koncepce a hodnotit ji jako „minimalistickou“.

V závěru práce se Filip Härtel pouští do zajímavé úvahy o tom, co pozitivního si lze pro otázku sebeuskutečnění odnést z Patočkovy „minimalistické“ koncepce. Jeho úvaha by si však zasloužila jasnější artikulaci. Ačkoli totiž lze přitakat Härtelovu závěru, že „otázka sebeuskutečnění se jeví jako neustálý dynamický proces, který se odehrává v konkrétních situacích, z nichž nemůžeme vystoupit“ (56), bylo by zapotřebí lépe vysvětlit, jak tento postup odpovídá Hegelově dialektice a jak odpovídá fungování sókratovského *daimonia* (srv. 53n.). Domnívám se přitom, že místo důrazu na svého druhu „vyšší instanci“ sókratovského *daimonia* (nebo dokonce Boha) by bylo možné využít motivu „víry“ a artikulovat jej takříkajíc strukturálně a-teologicky, nikoli jako vztah k něčemu, nýbrž jako podmínku možnosti „napřážení“ do budoucnosti, a v tomto smyslu transcendence. (Rozbor tohoto typu ostatně nedávno předložil Václav Němec v článku *Intencionalita, budoucnost a nejsoucno*, in: *Reflexe* 39). Považuji za velmi zajímavou otázku, zda by takováto představa byla začlenitelná do Patočkovy konceptu negativního platonismu.

Práce Filipa Härtela je podle mého názoru kvalitním příspěvkem k interpretaci „negativního platonismu“ a svědčí jak o osobním zaujetí autora, tak o schopnosti kvalitním způsobem pracovat s primární i sekundární literaturou. Ačkoli odkazy na sekundární literaturu nejsou příliš časté, je zjevné, že Filip Härtel tuto literaturu zná a uspokojivým způsobem ji využívá. Výše zmíněné připomínky k předložené práci chápu především jako podněty k další diskusi a bakalářskou práci Filipa Härtela navrhuji hodnotit jako *výbornou*.